

Osobní asistenti – až na jedinú výnimku – odvody platiť nad'alej nebudú

Národná rada SR koncom minulého roku schválila mimo iných i novelu zákona o sociálnom poistení a novelu zákona o zdravotnom poistení, ktorými sa novým spôsobom definuje okruh osôb povinných platiť poistné na nemocenské, dôchodkové a zdravotné poistenie a druhy príjmov, z ktorých sa budú odvody platiť.

Poistné na nemocenské poistenie a poistné na dôchodkové poistenie

Platenie poistného na nemocenské a dôchodkové poistenie upravuje zákon č. 461/2003 o sociálnom poistení.

Samostatne zárobkovo činná osoba pre účely zákona o sociálnom poistení je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná na daňovom úrade v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) zákona, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím. Zárobková činnosť je činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorou je i činnosť osobného asistenta.

Osoba vykonávajúca činnosť osobného asistenta sa pre účely zákona o sociálnom poistení nepovažuje za samostatne zárobkovo činnú osobu.

Preto osobe ktorá vykonáva len osobnú asistenciu a osobe, ktorá je zamestnancom – má príjem zo závislej činnosti – a súčasne vykonáva osobnú asistenciu, nevzniká na základe výkonu činnosti osobného asistenta po prekročení zákonom definovanej hranice príjmu dosiahnutého na základe vykonávania tejto činnosti povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Tieto osoby z príjmu za výkon činnosti osobného asistenta odvody na nemocenské a dôchodkové poistenie neplatia.

Ak osobný asistent vykonáva i podnikateľskú činnosť, napr. na základe živnostenského oprávnenia, považuje sa za samostatne zárobkovo činnú osobu. Príjem z činnosti osobného asistenta si pripočíta k svojim príjmom z podnikateľskej činnosti a v prípade vzniku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia platí odvody na nemocenské a dôchodkové poistenie i z príjmu za výkon osobnej asistencie.

Nadalej platí, že povinne dôchodkovo poistená je fyzická osoba, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne v rozsahu najviac 12 rokov, ak nie je dôchodkovo poistená z iného dôvodu – ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba, nebol jej priznaný predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok, nedovŕšila dôchodkový vek a podala prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu výkonu osobnej asistencie. Za tohto osobného asistenta platí poistné na dôchodkové poistenie štát.

Poistné na zdravotné poistenie

Platenie poistného na zdravotné poistenie upravuje zákon č. 580/2004 o zdravotnom poistení.

Samostatne zárobkovo činná osoba pre účely zákona o zdravotnom poistení je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná na daňovom úrade v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 10b ods. 1 písm. b) zákona. Zárobkovou činnosťou je činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu okrem príjmu z výkonu činnosti osobného asistenta.

Činnosť osobného asistenta sa za zárobkovú činnosť nepovažuje, preto na účely zákona o zdravotnom poistení nie je osobný asistent považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu.

Poistné na zdravotné poistenie preto osobný asistent z príjmu za výkon osobnej asistencie neodvádza, a to ani v prípade, ak je osobný asistent samostatne zárobkovo činnou osobou z iného dôvodu, napríklad z dôvodu prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti na základe živnostenského oprávnenia.

Ak to stručne na záver zhrniem, napriek zmenám v definícii pojmov – samostatne zárobkovo činná osoba a zárobková činnosť – k žiadnym zmenám v platení poistného na nemocenské, dôchodkové a zdravotné poistenie oproti predchádzajúcemu obdobiu nedochádza a osobní asistenti – s jedinou výnimkou – odvody z príjmu za výkon tejto činnosti neplatia.

Ing. Milan Měchura

Metodik pre soc. – právne poradenstvo